

Friluftslivets fellesorganisasjon

Adresse: Nedre Slottsgate 25, 0157 OSLO
Telefon: 23 31 09 80, Telefaks: 23 31 09 89, E-post: post@frifo.no, Nettsted: www.frifo.no
Org. nr.: 971 262 834, Kontonr: 7154.05.51671

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Dato, 15.8.2007

UTKAST TIL NORGES STRATEGI FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Vi viser til deres brev av 5.6.2007 angående offentlig høring av Regjeringens utkast til Norges nye strategi for bærekraftig utvikling. I tillegg til strategien er det laget et notat med oppdatering av indikatorsettet for bærekraftig utvikling. Strategien skal inkluderes i Nasjonalbudsjettet for 2008.

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) representerer de 13 største friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen over ½ million medlemskap. En av hovedoppgavene for FRIFO er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge, herunder naturgrunnet for å drive friluftsliv. Som et ledd i dette arbeidet er FRIFO opptatt av forholdet mellom bærekraftig utvikling og friluftsliv.

Forslaget til strategi tar for seg mange viktige temaer eller problemstillinger som er viktig for en bærekraftig utvikling, og hvor gode løsninger på disse temaene eller problemstillingene utvilsomt vil bidra til å snu utviklingen i en bærekraftig retning. FRIFO vil i denne høringsuttalelsen først og fremst ta opp temaer som vi mener berører forholdet mellom bærekraftig utvikling og friluftsliv.

Generelt

Den framlagte strategien for bærekraftig utvikling vil erstatte både bærekraftstrategien fra 2002 og handlingsplan for bærekraftig utvikling fra 2004. Strategien gir en samlet framstilling av de viktigste målene for Norges arbeid med bærekraftig utvikling, og gir retning for arbeidet, ikke bare i regjeringen, men også for kommuner, organisasjoner og andre deler av samfunnet.

FRIFO synes det er meget positivt at regjeringen tar bærekraftig utvikling på alvor gjennom å utarbeide en ny norsk strategi. Planen tar utgangspunkt i internasjonale problemstillinger og utfordringer, noe som er viktig og riktig, men strategien fokuserer i første rekke på hva Norge skal gjøre.

FRIFO er enig med regjeringen i at det er avgjørende at arbeidet med bærekraftig utvikling blir integrert i den ordinære politiske virksomheten og at strategien derfor skal inkluderes i Nasjonalbudsjettet hvor mange av de viktigste prioriteringene skjer.

FRIFO mener imidlertid at arbeidet med en slik strategi for bærekraftig utvikling i mye større grad bør inkludere representanter for folkelig organisasjoner, lokalforvaltning, næringsliv og andre enn det som har vært tilfelle i denne og tidligere prosesser. En slik involvering er etter vår mening avgjørende for å lykkes med å snu utviklingen i riktig retning. Det er derfor viktig at en i det videre arbeidet involverer berørte parter i langt større grad enn hva som har vært tilfelle så langt. FRIFO har ment og mener fortsatt at det bør opprettes en referansegruppe eller lignende hvor det er løpende kontakt mellom offentlig sektor, næringslivet og frivillig organisasjoner i oppfølgingen av denne strategien, og i forhold til framtidig revidering av planen.

Strategi for en bærekraftig utvikling

Verden står i dag overfor en rekke meget alvorlige miljøproblemer eller utfordringer, noe som også understrekes i strategien der det blant annet heter: *”...utfordringene knyttet til klima, tap av biologisk mangfold og utslipp av miljøgifter er formidable.”* Det er derfor lite tvil om at det er helt avgjørende for en bærekraftig utvikling at det nå tas på alvor de faktiske naturgitte forutsetningene/begrensningene vi lever under og at det handles deretter.

Friluftsliv og bærekraftig utvikling

I det framlagte forslaget til strategi, i likhet med den tidligere strategien og handlingsplanen, framheves viktigheten av å ”frakople” sammenhengen mellom økonomisk vekst og miljøbelastning. FRIFO synes i den sammenheng at strategien i altfor liten grad i fokuserer på forholdet mellom bærekraftig utvikling og vår forbruksorienterte livsstil.

Studier viser at 19 av 20 nordmenn mener naturen er vesentlig med tanke på ”det gode liv” og viktig for identiteten til den enkelte. Studier viser også at motivene/verdiene for folks turer i naturen er de såkalte kontemplative verdiene slik som fravær av støy, mas og stress, opplevelse av naturens ro og harmoni og opplevelsen av det uberørte. Det enkle friluftslivet med lite tilrettelegging og ressursbruk er etter FRIFOs oppfatning mer enn noe annet en bærekraftig aktivitet, samtidig som det bidrar til høy livskvalitet. Satsing på friluftsliv vil således være et svært viktig bidrag til å ”frakople” sammenhengen mellom økonomisk vekst og miljøbelastning.

FRIFO mener livsstil og forbruk, herunder forholdet til friluftslivet derfor må få en mye større og mer framtrede plass i en nasjonal strategi for bærekraftig utvikling.

Arealforvaltning og bærekraftig utvikling

Arealer er en ikke fornybar ressurs. Det er derfor helt avgjørende for en bærekraftig utvikling at vi har en god og framtidsrettet arealforvaltning som blant annet tar hensyn til biologisk mangfold og folks behov for naturopplevelse og friluftsliv i nærmiljøet.

I strategien blir både en ny biomangfoldlov og en ny plan- og bygningslov framhevet som viktige virkemidler for å fremme en bærekraftig arealbruk. Dette forutsetter imidlertid at disse lovene får et innhold som gjør at de blir reelle verktøy for en bærekraftig arealforvaltning. I tillegg til å få på plass det aktuelle lovverket, mener FRIFO at strategien må sette klare mål for arealbruk blant annet innenfor følgende områder:

- Strandsonen (sikre allmennhetens tilgang til strandsonen, stoppe all videre nedbygging av strandsonen)
- Inngrepsfrie naturområder (sikre at det som er igjen av inngrepsfrie naturområder forblir urørt)

- Viktige områder for biologisk mangfold (sikre at slike områder ikke blir nedbygd eller ødelagt, sørge for gjennomføring av en verneplan for skog som sikrer gjenværende natur- og friluftslivsinteresser)
- Nærfriluftsområder (hindre at friluftsområder og grønnstruktur i nærmiljøet blir nedbygd)
- By- og tettstedsnære marker (innføre en markalov som først og fremst ivaretar hensynet til natur- og friluftslivsinteressene i slike områder)
- Vassdrag (sikre gjenværende vassdragene med store nasjonale natur- og friluftslivsinteresser som ikke er vernet)

Klima og energi og bærekraftig utvikling

Strategien vier stor oppmerksomhet til utfordringene knyttet globale klimaendringer, og dette er selvsagt viktig og riktig med de alvorlige følgene globale klimaendringer vil få.

Frykten for klimaendringer har ført til et sterkt press på å øke produksjon av klimavennlig fornybar energi, noe som igjen har ført til et sterkt utbyggingspress i Norge av blant annet vindkraft og småkraft. En stor utbygging av slik kraft uten en helhetlig og bevisst plan vil kunne få uopprettelige konsekvenser for norsk natur.

Siden vårt forbruk må totalt sett karakteriseres som skremmende ineffektivt, peker dette logisk mot en nasjonal hovedstrategi å effektivisere bruksmønsteret. Ikke overraskende var det hovedkonklusjonen i lavslippvalgets ferske innstilling, og det fortøner seg som overraskende og unødvendig å akselerere en forsyningsorientert strategi på dette stadiet i utviklingen.

Det er derfor overveldende logisk for FRIFO å forfølge resonnetet at det ikke produseres for lite kraft, men at det brukes for mye! Og siden det i en årrekke har vært understreket behovet for bærekraftig forbruk og betydningen av en slik omlegging, bør vi nå ha kommet dit i vår utvikling at en mer miljøvennlig strategi blir prioritert, når konsekvensene av å fortsette som før åpenbart blir uakseptable.

Et drastisk redusert energi- og elektrisitetsforbruk her i landet vil klart redusere behovet for utbygging av nye kraftkilder, noe som igjen vil redusere behovet for nye naturinngrep.

FRIFO mener derfor det må lages en nasjonal helhetlig plan for bærekraftig energiproduksjon og energiforbruk der alle sider ved en bærekraftig utvikling tas inn, herunder hensynet til friluftslivet.

Natur- og friluftslivsorganisasjonenes rolle

I løpet av de siste årene har ansvaret for miljøforvaltningen i stadig større grad blitt lagt til kommunene. Natur- og friluftslivsorganisasjonene har tidligere uttrykt skepsis til dette, men uansett krever dette at kommunen gjøres i stand til å ta hånd om dette på en god og bærekraftig måte. Dette krever en kompetanse som kommunen til nå har vist liten vilje til å bygge opp. Det må derfor settes inn tiltak som sikrer en slik kompetanse i kommunene. I tillegg må det settes klare krav til hva kommunene kan og ikke kan gjøre innenfor miljøforvaltningen, jf blant annet avsnittet om arealforvaltning ovenfor.

Når stadig mer av ansvaret for miljøforvaltningen legges til kommunene, er det etter FRIFOs oppfatning avgjørende at miljøorganisasjonene blir i stand til å spille en aktiv rolle. I strategien står det blant annet: *”De frivillige organisasjonene spiller en viktig rolle i det norske demokratiet lokalt og nasjonalt. Organisasjonene har en viktig rolle i det å øke kunnskaper om miljø- og utviklingsspørsmål, og har en pådriverrolle i å sette disse spørsmålene på samfunnets dagsorden.”*

I et forsøk på å fylle denne rollen regionalt og lokalt har natur- og friluftslivsorganisasjonene etablert Forum for natur og friluftslivs (FNF). Skal imidlertid dette samarbeidsforumet lykkes med å fylle sin rolle som demokratisk aktør i forhold til regional og lokal planlegging og utvikling, må myndighetene sette organisasjonene i stand til, økonomisk og på annen måte, å fylle denne rollen. Det er derfor avgjørende at organisasjonenes rolle ikke bare blir fagre ord i en strategi, men at dette også følges opp blant annet i budsjettssammenheng.

Indikatorsett for bærekraftig utvikling

Sammen med den nye strategien for bærekraftig utvikling er det laget et notat med et oppdatert indikatorsett for bærekraftig utvikling. Formålet med indikatorsettet er å kunne måle framgang i arbeidet med en bærekraftig utvikling og dermed om strategien virker og om den blir fulgt i praksis.

FRIFO har tidligere uttalt seg til det første forslag til et slikt indikatorsett. I dette forslaget manglet det en eller flere indikatorer som overvåket arealbruken i Norge. Vi ser nå at en slik indikator har kommet på plass, noe FRIFO selvsagt er glad for, selv om indikatoren fortsatt ikke er operativ og det konkrete innholdet derfor ikke er kjent.

I notatet vurderes også behovet for en indikator som kan si noe om utviklingen av livskvalitet. Dette var også et punkt FRIFO pekte på i uttalelsen til forslaget til indikatorsett. Vi mener fortsatt det er viktig med en slik indikator, selv om vi også ser klare problemer med dette. Vi mener likevel det er viktig å utvikle en indikator som sier noe om hva forbruk og livsstil har å si for livskvalitet, da forbruk og livsstil har klar sammenheng med bærekraftig utvikling.

Vennlig hilsen

Friluftslivets fellesorganisasjon

Harald Tronvik
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund (s)
fagkonsulent